

Nr 153

Utlåtande i anledning av väckt motion om anordnande av särskilda gångbanor vid tillfarter till tätorter.

(4:e avd.)

I en inom andra kammaren av herr *Gustafsson* i Borås väckt motion (II: 134) har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala, att som ett led i strävandena att bekämpa mörkerolyckorna i trafiken vägbanorna vid ut- och infarter till städer och tätorter måtte i ökad utsträckning förses med särskilda gångbanor.

Beträffande de skäl motionären anfört till stöd för sitt yrkande torde få hänvisas till motionen.

Över motionen har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, yttranden avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och statens trafiksäkerhetsråd.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erinrar inledningsvis om att särskilda gångbanor genom vägväsendets försorg utbygges i de fall där stark gångtrafik kan påräknas, d. v. s. i första hand inom tätorter och annan tätbebyggelse, samt anför vidare följande.

Där fordonstrafiken är av viss storleksordning anlägges numera vägrenar utmed körbanorna. Vägrenarna är i allmänhet försedda med beläggning och avskilda från körbanan genom dennas kantmarkering. I de fall vägrenar förekommer, kan dessa vid behov tjänstgöra som kombinerade gång-, moped- och cykelbanor. Byggnadet av gångbanor medför utläggande av kantsten, dagvattenledningar och ledningsbrunnar, vilket förutom extra byggnadskostnader ävenledes medför försvårat vägunderhåll vid plogning, ledningsrensning etc. Byggnadskostnaden för 2 st 2,0 m breda förhöjda gångbanor beräknas kosta ca 235 kronor/m under det att 2 st 3,0 m breda vägrenar beräknas till 190 kronor/m. Utförande av förhöjd kantsten medför även att körbanan av trafiksäkerhetsskäl måste utföras 0,25 m bredare på var sida, vilket också innebär högre byggnadskostnader.

På grund av vad ovan sagts måste frågan om anläggande av gångbanor bli föremål för prövning i varje särskilt fall. Härtill kommer, att — såsom tidigare framhållits — byggande av vägar av modern standard jämväl måste anses tillgodose gångtrafikanterna genom att vägarna i allt större utsträckning förses med breda vägrenar.

Styrelsen hemställer under hänvisning härtill att motionen ej måtte föranleda någon riksdagens vidare åtgärd.

Trafiksäkerhetsrådet har i ämnet anfört följande.

Som ett viktigt led i trafiksäkerhetsforskningen ingår undersökningar till klarläggande av olycksorsakerna. Dessa undersökningar redovisas genom,

bland annat, s. k. olycksindex. Av ett nyligen på trafiksäkerhetsrådets uppdrag utfört arbete — Index för vägtrafikolyckor, del IV — som utgör ett detaljstudium av olyckstyper utom tätbebyggt område kan utläsas, att av samtliga de fotgängarolyckor som inträffat utom tätbebyggt område och i vilka motorfordon varit inblandade ca 25 % avsett fall, där fotgängaren gått längs vägen, under det att ca 60 % av hela antalet av dessa olyckor avsett fall där vederbörande fotgängare *korsat* körbanan.

Olyckstypen motorfordon/fotgängare omfattade det år nyssnämnda undersökning avsåg — 1956 — ca 4 % av totala antalet vägtrafikolyckor för detta år, vilket antal utgjorde 18 833. År 1960 hade detta totalantal enligt de preliminära kvartalssiffrorna stigit till ca 20 500.

Ur trafiksäkerhetssynpunkt är det helt naturligt ett önskemål att i största möjliga utsträckning kanalisera olika slag av trafik, framför allt med hänsyn till de olika hastigheter varmed trafiken framgår. Detta gäller icke endast fotgängare utan även cyklar och mopeder. Samhälls- och vägplaneringen torde i ökad utsträckning vara inriktad på att tillfredsställa detta önskemål.

Enligt rådets mening är den i motionen behandlade frågan huvudsakligen en kostnadsfråga, och rådet ifrågasätter om ett tillfredsställande av motionärens önskemål är det som inom ramen för tillgängliga resurser i första hand bör ifrågakomma till utförande.

Rådet vill i detta sammanhang betona betydelsen av den i motionen mera i förbigående uppmärksammade frågan om vägbelysningen. Detta spörsmål — som tidigare behandlats bl. a. i Riksdagen (se tredje lagutskottets utl. nr 15 vid 1958 års A-Riksdag) — har ännu icke erhållit en tillfredsställande lösning. Detta är beklagligt med hänsyn till den stora betydelse denna fråga har för uppkomsten av flertalet av de olyckor, som avses i motionen.

Slutligen vill trafiksäkerhetsrådet nämna, att i 60 § 2 mom. vägtrafikförordningen numera, enligt Kungl. förordning den 9 december 1960, finnes följande stadgande.

»Den som under mörker färdas gående på väg, varest tillfredsställande belysning ej är anordnad och särskild gångbana ej finnes, bör vara försedd med tänd lykta eller reflexanordningar eller ock bära klädesplagg, som vid belysning skarpt avtecknar sig mot omgivningen.»

Utskottet. Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens yttrande framgår, att särskilda gångbanor genom vägväsendets försorg utbygges i de fall där stark gångtrafik kan påräknas, såsom inom tätorter och annan tätbebyggelse. Med hänsyn till det i viss mån försvårade vägunderhåll samt framför allt de extra kostnader som föranledes av en sådan utbyggnad måste emellertid enligt styrelsen uppkommande frågor därom prövas från fall till fall. Kostnadsfrågans betydelse i sammanhanget har även understrukits av trafiksäkerhetsrådet, som dessutom ifrågasätter om vidtagandet av de åtgärder motionären föreslagit är det som ur trafiksäkerhetssynpunkt och inom ramen för tillgängliga resurser i första hand bör komma i fråga.

Utskottet finner visserligen för sin del motionärens förslag i och för sig beaktansvärda. På av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anförda skäl synes dock här aktuella frågor böra prövas från fall till fall. Med hänsyn härtill och med beaktande jämväl av övriga av remissmyndigheterna åberopade omständigheter anser sig utskottet icke kunna biträda motionärens yrkande.

Utskottet hemställer därför,
att motionen II: 134 icke må föranleda någon riksdagens
åtgärd.

Stockholm den 7 november 1961

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Gillström, Birger Andersson, fröken Andersson, herrar Axel Johannes Andersson, Thun, Bergman, Holmqvist, Per Jacobsson, Fritz Persson, Ragnar Bergh, fru Wallentheim, herrar Nils Theodor Larsson, Edström och Sundin; samt

från a n d r a kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Malmborg, Blidfors, Almgren, Ståhl, Andreasson, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, fröken Elmén, herrar Larsson i Hedenäset, Carbell, Gustafsson i Kårby och Källenius.